

BLOC 1

DESIGUALTATS DE CLASSE

Què entenem per estratificació social?

Vivim en una societat sense classes socials?

Capítol de *Salvados* "Viva la classe media"

Paradigmes de l'estratificació social

- * Paradigma crític del conflicte (Marx)
Dialèctica marxista
- * Paradigma no crític del conflicte (Webber)
Propietat, estatus i partit
- * Funcionalisme (Durkheim, Parsons i Merton)
La posició social depèn de la utilitat dels individus per mantenir les normes i l'estructura social
- * La hipòtesi de Davis i Moore (Davis i Moore, 1945)
L'estratificació social reflecteix les funcions d'utilitat social del treball dels individus

Pobresa i exclusió social

Lectura obligatòria de Bauman. *Trabajo, consumismo y Nuevos pobres*

Percepcions de la pobresa i de la marginalitat. Documental *El Raval, 1988*

La **sociologia** té per objecte d'estudi la societat. Però no qualsevol societat, sinó la **societat moderna**, que comença amb un seguit de transformacions: la Il·lustració, les revolucions liberals i la caiguda de l'Antic Règim.

Però pels historiadors hi ha un cert debat en quin any s'emmarca això. Els historiadors marquen al 1492 l'inici de l'edat moderna, però des del punt de vista sociològic la societat moderna és la que es configura a finals del segle XVIII a Europa. En una línia temporal, prèviament hi havia hagut el feudalisme i l'absolutisme, respectivament.

La sociologia i en concret aquesta assignatura analitza la societat sorgida a partir del 1789 a Europa.

LES DESIGUALTATS EN LES SOCIETATS MODERNES

<p>El procés de modernització i els seus canvis.</p> <p>Transformacions econòmiques, polítiques i socials.</p> <p>Les revolucions liberals.</p> <p>La secularització i la Il·lustració.</p> <p>L'abandonament de les justificacions teocràtiques.</p> <p>El naixement de l'Estat-Nació.</p> <p>La relació entre capitalisme i liberalisme.</p>
--

Què caracteritza les societats modernes?

A nivell polític, en el pas del feudalisme a l'absolutista es passa sistema anomenat feudal a un d'absolutista. Es passa d'una sobirania fragmentada a un tipus de sobirania depositada en un monarca. En el pas de l'absolutisme a la societat moderna, es constitueixen **estats liberals**. Un dels principis bàsics d'aquests estats és la igualtat dels ciutadans davant la llei, una llei que protegeix l'exercici arbitrari del poder. Això es reflecteix molt bé en la Constitució nord-americana.

A nivell econòmic, amb el pas del feudalisme a l'absolutisme es dona pas a un capitalisme mercantil (espoli de territori no europeu), que facilita l'acumulació de recursos. Els protagonistes d'aquest capitalisme mercantil són nobles i burgesos. L'Antic Règim deixava les decisions polítiques tan sols en mans dels nobles. Però això canvia i amb el capitalisme mercantil també la burgesia pot prendre decisions polítiques. Amb les societats modernes arriba el **capitalisme industrial**.

A nivell social, les desigualtats durant l'Antic Règim s'articulaven al voltant dels estaments (societat estamental), on la dicotomia s'establia entre els plebeus i els nobles. Aquesta estructura de desigualtats tan sols està justificada per Déu i la religió. És, per tant, una justificació teocràtica, igual que l'absolutisme. Però la Il·lustració qüestiona aquesta justificació basada en la religió i busca justificacions racionals en l'exercici del poder. Hi ha diversos autors que busquen justificacions: Rousseau, Locke... La recerca d'una nova justificació porta a altres desigualtats. Els estaments es van diluir cap a les classes: la **societat de classes**, caracteritzada per la permeabilitat.

Sense la interacció d'aquests tres nivells no s'entenen els canvis que es produeixen. No obstant això, és un punt de vista molt eurocèntric. És un esquema a tres nivells.

QUÈ ENTENEM PER ESTRATIFICACIÓ SOCIAL?

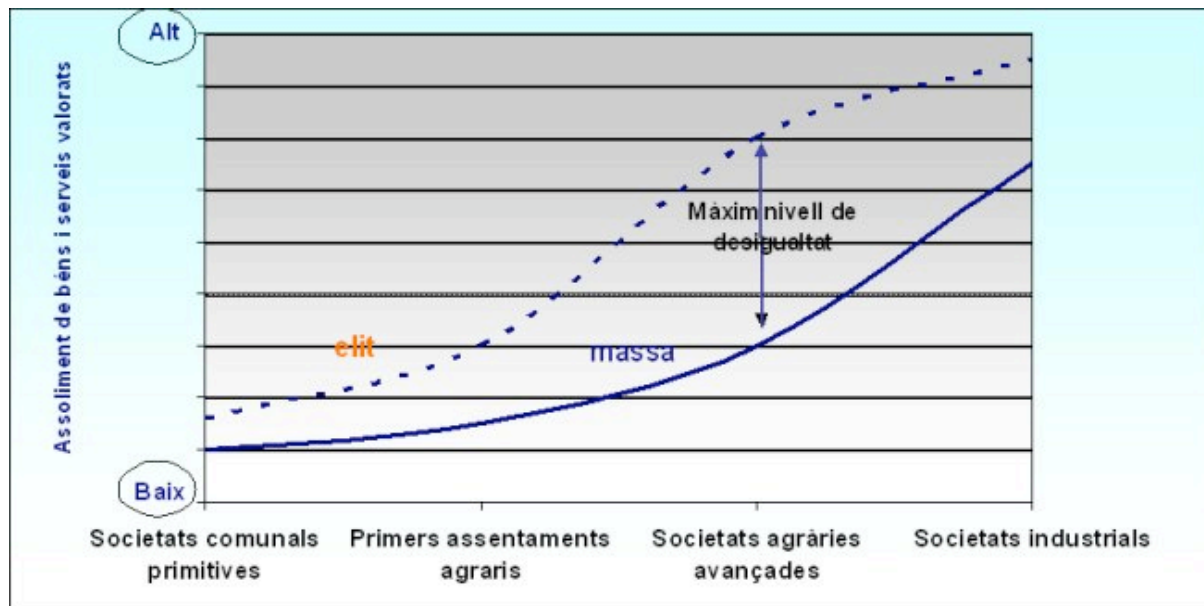
L'**estratificació social** és un concepte que implica la classificació de les persones en grups que comparteixen condicions socioeconòmiques específiques (ingressos, prestigi social, poder o privilegi...) i que tenen un accés diferencial als recursos. Aquesta és la base de la desigualtat social.

L'estratificació social és un tret de la societat, no és únicament un reflex de les diferències individuals, es trasllada de generació en generació, és universal però variable; implica diferents graus de desigualtat i la prevalença de diferents sistemes de valors o creences.

Segons els experts del món econòmic, entre 1994 i principis de 2008, el món va experimentar una segona "Bella Époque" caracteritzada per un llarg període de prosperitat, ràpid creixement econòmic i força estabilitat de preus. Aquests temps de suposada bonança van acabar bruscament l'any 2008. D'ençà d'aquesta data i fins a principis de la tardor de 2009, hem vist com s'ha produït una forta contracció de la producció a les economies avançades amb la conseqüent destrucció d'ocupació i creixement de l'atur. Això és el que ha succeït a l'economia espanyola, que venia d'una expansió ininterrompuda des de 1993 fins a 2008 i que d'ençà el segon semestre del 2008 ha experimentat una aguda recessió. El fet interessant d'aquesta crisi, però, és que no tothom la pateix de la mateixa manera. De fet, la crisi ha produït un augment significatiu de les desigualtats socials, que situa a Espanya entre els països de l'OCDE amb la major escletxa social entre rics i pobres.

Han existit diferents models d'estratificació social al llarg de la història amb diferents barreres per la mobilitat, diferents mètodes per ubicar a les persones dins l'estructura social i diferents graus de desigualtat.

LES DESIGUALTATS EN LA SOCIETAT

Font: elaboració pròpia a partir del gràfic de Kerbo (2003: pàg. 71)

Aquest esquema resumeix la visió dels sociòlegs sobre les desigualtats en la societat. Als anys 90, Kerbo recull com han evolucionat les desigualtats en les diferents societats humanes. La seva tesi era que la industrialització redueix les desigualtats.

Kerbo parteix que hi ha societats més desenvolupades que altres. A la que s'afegeix complexitat a les societats, augmenta la desigualtat:

- * Societats comunals primitives: són les societats humanes més simples. En elles, els grups humans es relacionen amb la natura bàsicament amb l'objectiu de subsistir. Les societats caçadores recol·lectores són sobretot societats nòmades, ja que es veuen obligats a canviar de lloc en busca de recursos. En aquestes societats probablement hi ha desigualtats però, al moure's, la gent no acumula béns. A més, la natura proveeix, de manera que tampoc té massa sentit acumular. L'acumulació és complexa i tampoc té sentit, de manera que la desigualtat material és bastant mínima. Per aquest motiu, en l'esquema la distància entre la corba que representa l'elit i la massa de la població és mínima.
- * Primers assentaments agraris: la població deixa de ser nòmada i això implica que la gent pot començar a acumular béns. És aleshores quan augmenten les desigualtats.
- * Societats agràries avançades: forma en que s'organitzen els grups humans des de Mesopotàmia fins a l'Antic Règim. Societats basades en la producció agrària i ramadera, amb mecanismes d'intercanvi. Valor als diners. Les desigualtats es

disparen i són molt més elevades, les més elevades de la història. Per **exemple**, la diferència entre Lluís XIV a França i la massa de la població és molt elevada.

- * Societats industrials: les desigualtats s'escurcen. La massa de població s'apropa als nivells de les elits gràcies a que amb la industrialització es comencen a produir més béns i serveis. Vist així, la industrialització és un model que redueix les desigualtats.

Aquest sistema, però, també ha rebut **crítiques**:

- * L'inici de la industrialització genera fortes desigualtats. Per tant, en un primer moment la industrialització no comporta una reducció de les desigualtats.
- * Eurocentrisme. Les desigualtats es poden haver reduït, però serà en el cas d'Europa. A la resta del món s'hauria d'aplicar diferent.
- * La corba es tanca? En termes monetaris potser sí, però i el poder? Les desigualtats reals s'han reduït?

El que és cert és que la taxa de pobresa extrema a nivell mundial ha baixat. Però la manera de calcular-ho també porta a debat, ja que la ONU estableix que el llindar de la pobresa es troba en els 2 dòlars diaris. Superar el llindar és sortir de la pobresa? Això el que realment comptabilitza és quanta gent s'incorpora a l'economia de mercat, però no que s'hagi reduït la pobresa. Reduir la pobresa implica molt més que augmentar els ingressos.

Piketty

La seva tesi conclou que el capitalisme augmenta les desigualtats. Però, per ell, les decisions polítiques ajuden a mitigar-ho.

Piketty il·lustra que a principis del segle XX el 10% més benestant de la població acumula un 40% de la renda a tots els països. Hi ha determinades polítiques com el keynesianisme que redueixen les desigualtats. Del que es tractava era que la gent s'incorporés al consum de masses.

Piketty considera que a partir del 1940 hi ha un parèntesi amb la Gran Depressió perquè les elits no poden adquirir tant. Als anys 70 amb les contrareformes neo-liberals (Thatcher i Regan a Europa, Pinochet a Sudamèrica). A partir d'aquest canvi les desigualtats remunten.

INEQUALITY OF LABOR INCOME

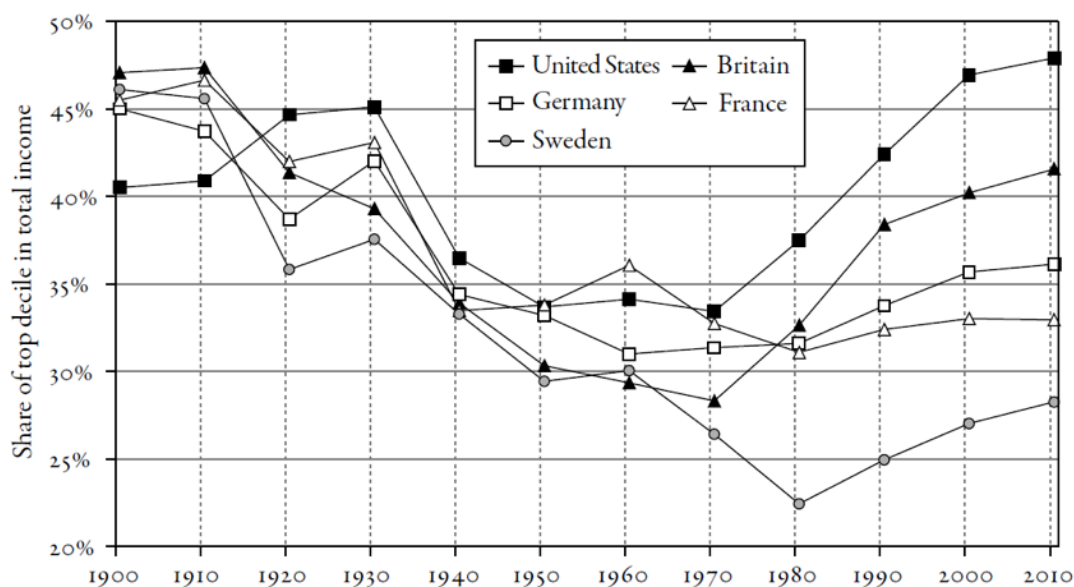

FIGURE 9.7. The top decile income share in Europe and the United States, 1900–2010

In the 1950s–1970s, the top decile income share was about 30–35 percent of total income in Europe as in the United States.

Sources and series: see piketty.pse.ens.fr/capital21c.

Agrupant els països europeus, el gràfic queda de la següent manera:

THE STRUCTURE OF INEQUALITY

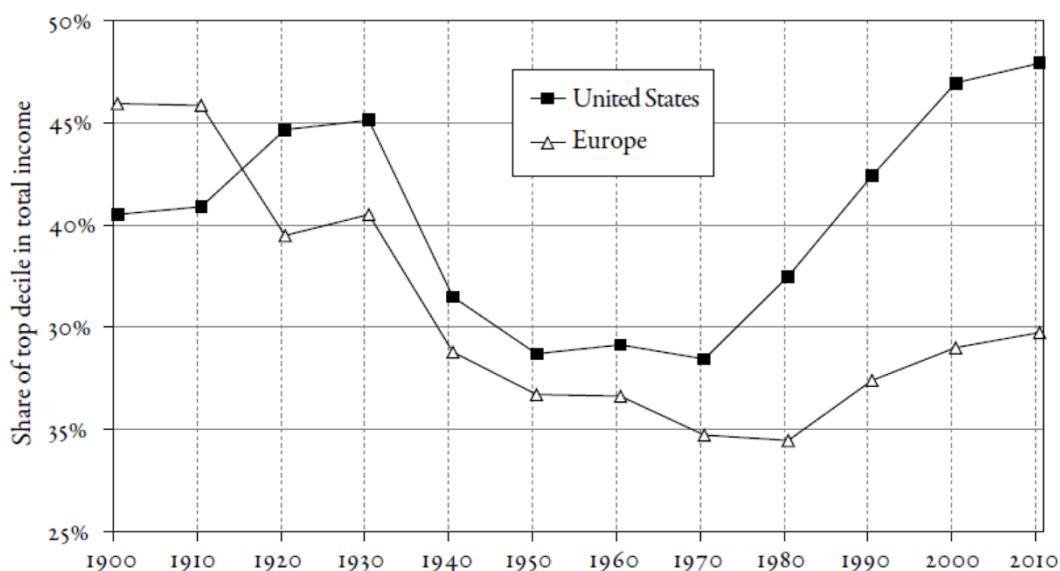

FIGURE 9.8. Income inequality in Europe versus the United States, 1900–2010

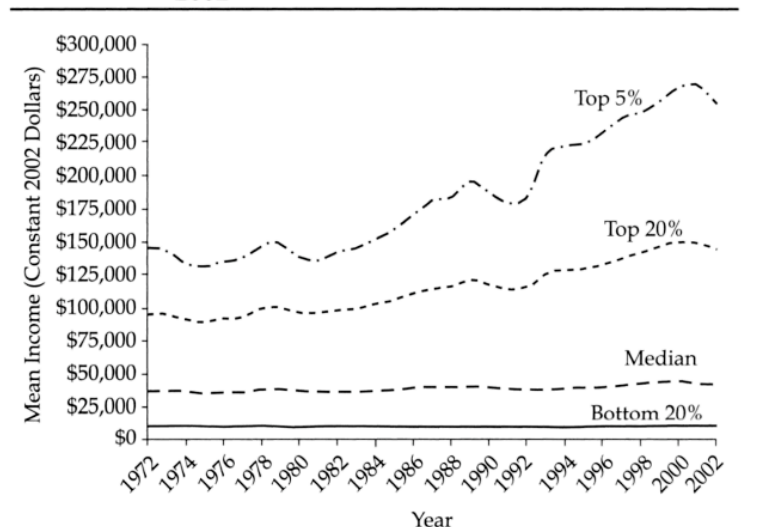
The top decile income share was higher in Europe than in the United States in 1900–1910; it is a lot higher in the United States in 2000–2010.

Sources and series: see piketty.pse.ens.fr/capital21c.

Per tant, **assegurar que la industrialització redueix les desigualtats és una afirmació molt matisable.**

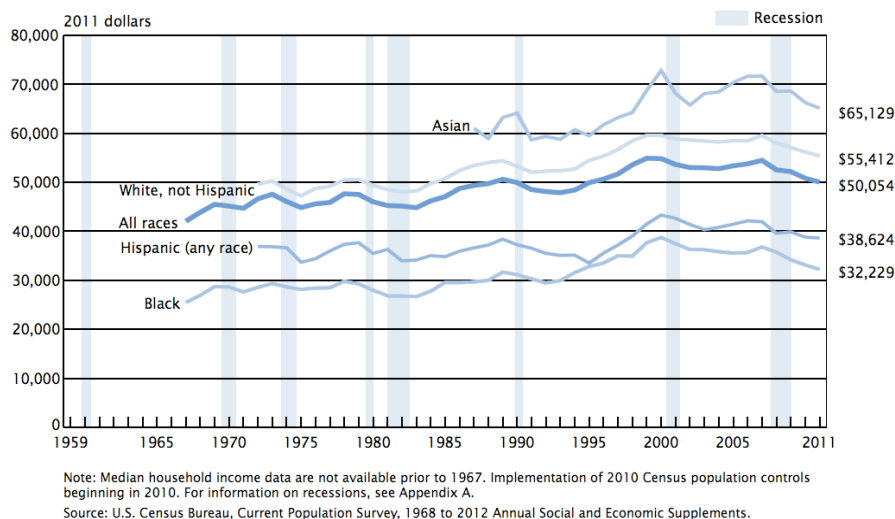
El següent gràfic mostra la mitjana d'ingressos a les cases. El 5% de la població més rica estatunidenca ha augmentat de 150.000\$ a uns 250.000\$. La seva capacitat adquisitiva ha augmentat molt. Però amb els ingressos medians no ha augmentat tant i s'ha mantingut al voltant dels 35.000\$ anuals d'ingressos. Per tant, des dels anys 70 hi ha una part de la població que ha notat com el creixement econòmic li millorava la vida però una altra part de la població que no ha notat res.

Figure 2.3 Average Constant Income Earned by Households at Different Points in the Income Distribution, 1967 to 2002

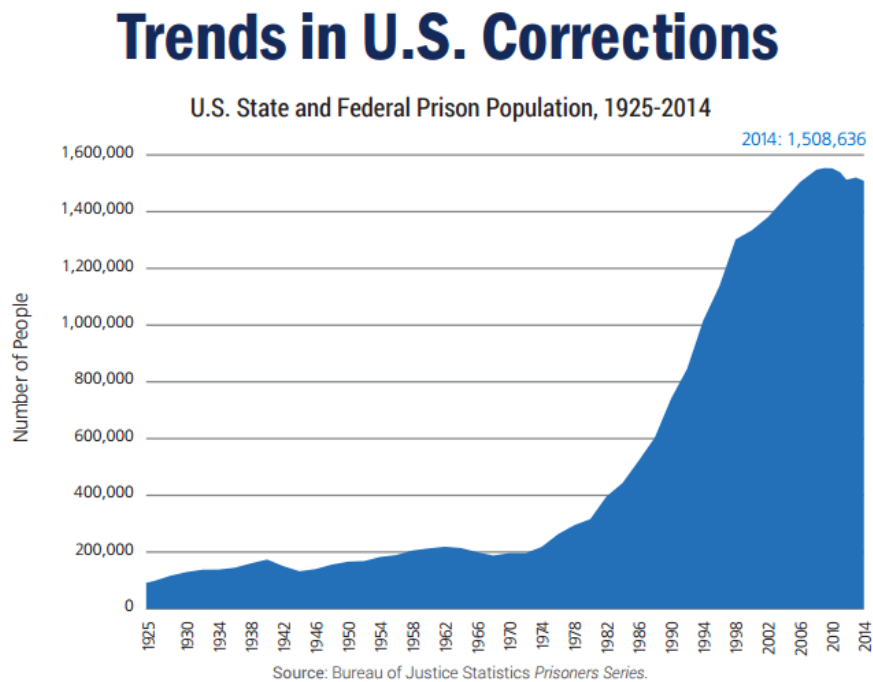

Aquest gràfic mostra distinció també per raça. La població afrodescendent està a sota de tot. Però la part dels asiàtics no és prou representativa, motiu pel qual es troben tan amunt (d'alguns dels pobres no es tenen registres).

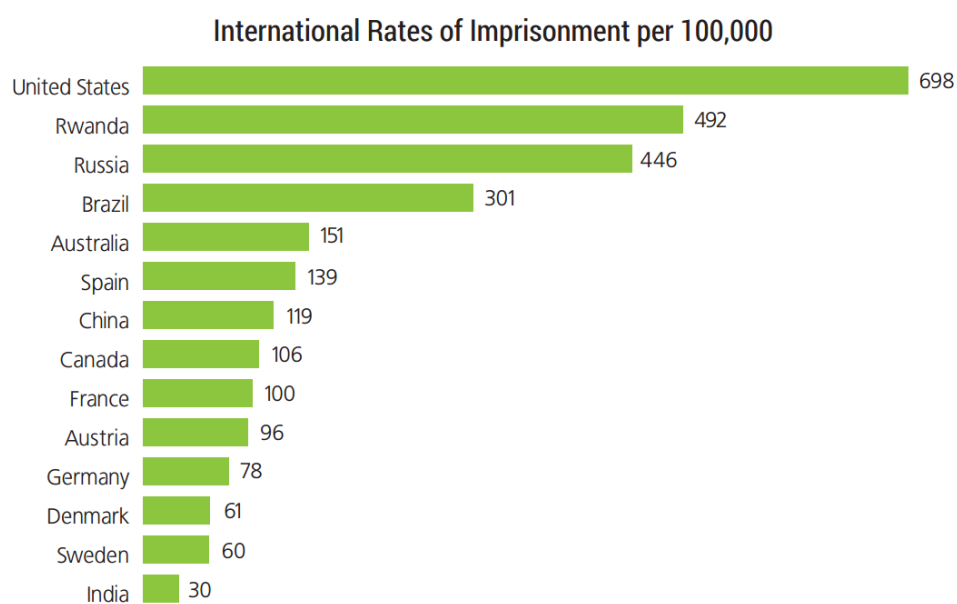
Real Median Household Income by Race and Hispanic Origin: 1967 to 2011

La desigualtat econòmica també implica una desigualtat de capacitat i de poder. El gràfic següent recull dades sobre la població en presons als Estats Units. En un principi el creixement de gent a la presó es deu al creixement demogràfic dels Estats Units. Però als anys 70 aquest augment es dispara i passa a ser un augment equiparable a la població de Barcelona. Aquest augment coincideix amb el moment en que comencen les desigualtats. A més, aquesta població és afrodescendent i migrant.

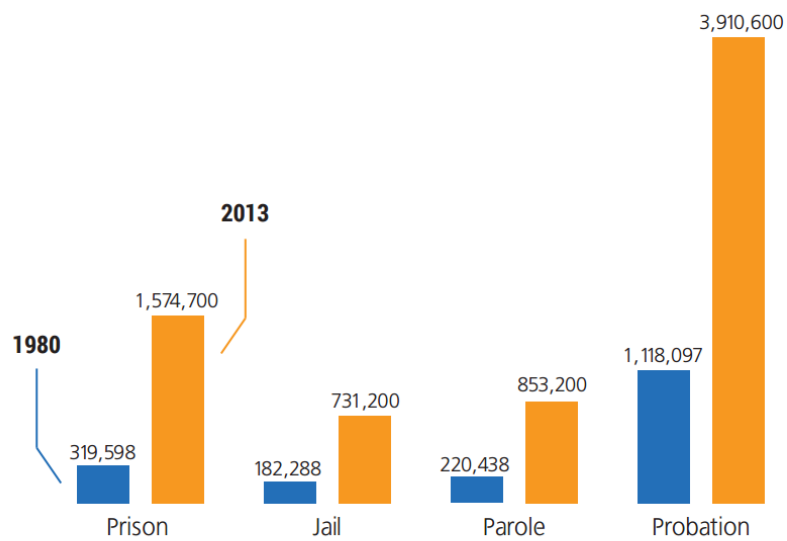
Taxes d'empresonament per cada 10.000 habitants (? consultar bé la taxa)

Sources: Carson, E.A. (2015). Prisoners in 2014. Washington, D.C.: Bureau of Justice Statistics; Walmsley, R. (2015). World Prison Brief. London: Institute for Criminal Policy Research. Available online: <http://www.prisonstudies.org/world-prison-brief>

Població reclosa als Estats Units:

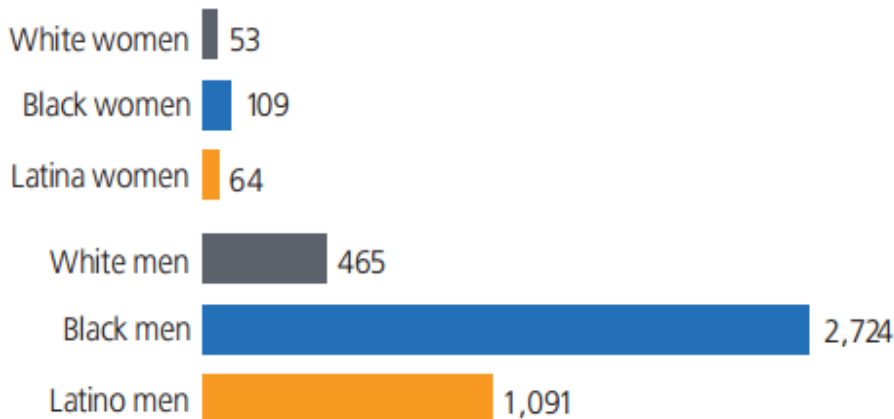
Population Under Control of the U.S. Corrections System, 1980 and 2013

Sources: Glaze, L. E. and Herberman, E.J. (2014). *Correctional Populations in the United States, 2013*. Washington, D.C.: Bureau of Justice Statistics; *Corrections: Key Facts at a Glance*. Washington, D.C.: Bureau of Justice Statistics.

Taxa d'empresonament en funció del perfil racial:

Rate of Incarceration per 100,000, by Gender, Race, and Ethnicity, 2014

Source: Carson, E.A. (2015). *Prisoners in 2014*. Washington, D.C.: Bureau of Justice Statistics.

Després de tot, la industrialització redueix les desigualtats? Depèn. Depèn de les eines que es posin a l'abast de la població. Però, les polítiques que es van dur a terme per reduir la desigualtat (polítiques keynesianes) es poden mantenir? Des de l'economia, hi ha diversos autors que han escrit criticant aquestes desigualtats. Aquestes desigualtats també incideixen en política.

DESIGUALTATS ECONÒMIQUES I CLASSES SOCIALS

Què vol dir pertànyer a una “classe social”?

Quin significat té avui en dia?

És un concepte vàlid?

Les desigualtats econòmiques a la societat s'estructuren al voltant del concepte de **classe social**. De manera simple i clàssica, l'agrupació que surt a la premsa es divideix entre classe baixa, mitja i alta. Però qui és de cada classe? On està el llindar entre cada classe? Amb aquests termes no estem definint res, sinó tan sols estem referint-nos als límits de la normalitat.

La **classe mitja** és el que es considera normal a la societat, és un concepte de referència sobre el qual construïm una identitat. És una eina d'identificació: tots volem la normalitat de la classe mitja i hi ha unes pautes de comportament que se li atribueixen. Però la normalitat cadascú la defineix segons les seves vivències. Dins la classe mitja també hi ha diferències. És molt difícil assumir que tot el gruix de la població té les mateixes preferències i els mateixos interessos.

Classe mitja en el discurs polític. En referència als partits polítics, en els discursos tots fan referència a la classe mitjà perquè és on es troba la majoria de la població. Les formacions més situades a l'esquerra volen apel·lar a tothom menys les elits. En molta menys mesura, els partits també es refereixen a vegades a:

- * “Classe treballadora” (Izquierda Unida). S'associa a “estar treballant”.
- * “Classes populars” (CUP). Apel·la al poble, tots menys als rics.
- * “99% i 1%” (Podemos).

Owen Jones. Llibre *Chavs. La demonización de la clase obrera*. Analitza com la classe treballadora ha passat de ser “la sal de la terra” a la “escòria de la terra”. Crítica irrefutable als mitjans de comunicació i la classe dirigent, un retrat de la desigualtat i odi de classes a la Gran Bretanya actual. Parla de les classes mitges a Gran Bretanya i el paper de Thatcher. Owen Jones parla d'un trencament als anys 70 i 80.

Blue collar / white collar. Era la distinció que es feia entre els sociòlegs anglosaxons per referir-se als qui treballaven d'oficis manuals, als obrers (*blue*) o en una oficina (*white*).

La idea que es desenvolupen les classes mitges al segle XX té a veure amb el desenvolupament dels estats del benestar. En el segle XX la població passa a tenir més accés a l'educació, la sanitat... Això genera una **identitat de classe mitja**: la gent se sent de classe mitja. La gent passa a consumir més: nosaltres consumim els nostres pares. I és important el factor treball, ja que el treball dignifica. Es considera bon ciutadà qui paga impostos i treballa. No només els diners defineixen la classe mitja, sinó que el comportament també determina què és classe mitja.

Què ens diferencia de la classe baixa?

- * Possibilitat d'anar a la universitat
- * Pautes de consum
- * Diferents interessos
- * Maneres de vestir

La distinció. Pierre Bordieu. Les classes mitges sempre busquen distanciar-se d'altres col·lectius (vídeo chonis i canis). El que busquem és la distinció i generar una identitat. Per **exemple**, necessitem una identificació constant amb el mercat laboral. Quan ens identifiquem a algú que no ens coneix, sovint diem el nostre nom i la nostra feina. Això pot arribar a intimidar a qui no té una feina qualificada. Però quan hi ha buits identitaris busquem altres identifications, per exemple, referir-nos a que ens agrada molt fer un determinat esport.

Hi ha sectors de la població que per identificar-se amb una determinada classe, prefereixen no fer-ho.

Conclusions sobre el debat de la “classe mitja”

- * Classe baixa, classe mitja, classe alta, és una categorització poc útil des del punt de vista de les ciències socials. Vivim en una societat on tothom tendeix a considerar-se de classe mitja.
- * A la “societat de les classes mitges”, el concepte de classe mitja marca els límits de la normalitat. Tothom vol ser de classe mitja perquè s'ha erosionat el concepte de classe treballadora o classe obrera. Caure fora de les suposades classes mitges et situa en la mateixa posició que grups socials estigmatitzats (“pobres”, “chonis i canis”, “chavs”...).
- * Al “altres” que no son de classes mitges els atribuïm valors i actituds desviats que justifiquen la seva situació desfavorable: poca formació, desinterès pels productes culturals, pautes d'oci conflictives, hipersexualitat, necessitat d'ostentar, sobreinterès per l'aspecte físic... En el cas de les persones més empobrides addiccions, falta d'ètica del treball... comportaments delictius.

- * Llavors... hem de renunciar a explicar l'estratificació social a través del concepte "classe"? Si observem que les desigualtats socials existeixen, té sentit explicar-les només des de les individualitats o hi ha grups socials amb valors, comportaments, actituds, oportunitats (capitals), i interessos diferents?

Salvados. "Viva la clase media"

Hi ha dues preguntes clau:

- ⇒ Quina és la funció social de les desigualtats?
- ⇒ Per què assumim que hi ha desigualtats? Què es el que fa que la societat segueixi cohesionada?

Aquestes preguntes ja se les plantejaven els filòsofs grecs i han generat molt de debat. Diferents visions:

- * Hi ha unes normes que hem assumit per una qüestió ideològica.
- * Igualtat d'oportunitats. La llei reconeix les mateixes condicions per a tots, amb independència de la nostra situació econòmica.
- * Meritocràcia. Mèrit / talent que d'alguna manera s'ha de remunerar. S'emmarca perfectament amb una democràcia liberal. Això justificaria l'ordre social mantingut a través de certes lleis. El marc normatiu d'una democràcia liberal el que més defensa és el dret a la propietat privada.
Per **exemple**, cas dels futbolistes.
- * És una qüestió de mercat. Més generes, més guanyes.
Per **exemple**, cas dels futbolistes.
- * Valor social / inversió.
Per **exemple**, cobren més els professors que les persones de la neteja. Als Estats Units es recompensa més als universitaris perquè han invertit més en estudis.

A això també hi ha crítiques. Per exemple, que o és tan clar que estiguem en una societat meritocràtica.

Assumim un ordre de coses pel sistema en que vivim. Vivim en ordre o vivim en conflicte? Hi ha dues maneres de veure les desigualtats socials: paradigma del conflicte (conflicte d'interessos) i paradigma funcionalista

La manera de mantenir aquestes estructures és el llegat.

PARADIGMES DE L'ESTRATIFICACIÓ SOCIAL

Paradigma crític del conflicte (Marx) – Dialèctica marxista.

Paradigma no crític del conflicte (Webber) – Propietat, estatuts i partit.

Fundacionalisme (Durkheim,, Parsons, Merton) – Posició social depèn de la utilitat dels individus per mantenir les normes i l'estructura social.

La hipòtesi de Davis i Moore (Davis i Moore, 1945) – L'estratificació social reflecteix les funcions d'utilitat social del treball dels individus.

Conflicte	No conflicte
-Marx	-Durkheim (funcionalisme)
-Webber	-Davis i Moore (1945)
-Erik Olin Wright (marxisme al s.XXI)	

Marxisme

El propi concepte de “classe social” prové del marxisme. A l'Antic Règim s'organitzaven en estaments i entre ells hi havia conflicte (noblesa vs. plebeus).

Marx establia el concepte de superestructura. A l'Antic Règim era la religió. Posteriorment va ser-ho el liberalisme.

El marxisme és teleològic, és a dir, que es va cap a algun lloc. El conflicte és el motor de transformació de les societats. En algun moment el conflicte entre estaments porta al conflicte entre classes. Apunta cap a un final sense classes socials o, almenys, on no hi hagi conflicte. Però, mentrestant, el conflicte és el que ens porta.

Webber

Estableix que no tan sols hi ha un conflicte de classes, sinó que també hi ha altres desigualtats en referència a la propietat. La societat no és un equilibri entre diferents grups socials.

Per Webber no n'hi ha prou en ser de grups socials diferent, sinó que hi ha d'haver consciència política. No és el mateix un obrer sindicalitzat que un que no ho està i, per tant, els seus interessos ja seran diferents. No és tan crític com Marx.

Conceptes com estatus i accés a les estructures de poder. Estatus del reconeixement.

Webber posa l'**exemple del metge**. Un metge té una posició molt diferent a un obrer. Està alfabetitzat i pot intervenir en la política local, cosa que un obrer no.

Durkheim

El suïcidi. Concepte d'anòmia. Sentiment que no es pot omplir i que porta al suïcidi.

Individualisme.

Inaugura la sociologia positivista, és a dir, la sociologia lliure de valors.

Divisió del treball.

Per Durkheim la manera de sostenir l'ordre social s'explica per la funció que desenvolupa cada grup social. La societat és com un organisme viu.

Grups socials, institucions i normes com a actors importants. Per què la societat es manté en equilibri? Perquè tothom compleix la seva funció. Així, una institució que no serveix per a res, desapareix. Les desigualtats, per tant, no desapareixen perquè compleixen alguna funció.

Tota la cultura de l'esforç se situa en el punt de vista del "no-conflicte". Incentius.

El funcionalisme seria la visió que ens donen actualment els partits polítics.

Davis i Moore

Consideren que, amb un cert biaix, les persones tenen una posició en el sistema de desigualtats en funció d'allò que reporten. La societat premia el mèrit i el talent.

Visió que tenir estudis suposa una inversió en temps i diners que ha d'estar remunerada. Les posicions més ben remunerades són les posicions que més aporten.

Conflicte vs. no conflicte

Quina de les dues visions és l'encertada?

Per entendre l'estabilitat de la societat és situar-se en el paràmetre fundacionalista (no conflicte). Com mantenim en equilibri una societat desigual? En funció del mèrit.

L'anàlisi marxista (conflicte), a diferència, ens permet entendre el canvi i la transformació.

POBRESA, MARGINALITAT I EXCLUSIÓ SOCIAL

Què és la pobresa?
Com definim qui “és pobre”?
Com definim la situació de pobresa?
La perspectiva dels ingressos i les seves limitacions.
Aproximacions absolutes i relatives.
La pobresa com a construcció social.
La modernitat i la problematització de la pobresa.

Definició de pobresa

Què és ser pobre? Està relacionat amb dignitat? Amb necessitats bàsiques (alimentació, sanitat, educació, habitatge...)? El problema és que intentem definir-ho basant-nos en aquests conceptes que tampoc sabem què són. Abans que referir-nos a necessitats bàsiques és millor referir-se a necessitats fisiològiques.

Vinculem negritud i Àfrica amb pobresa. A això hi contribueix l'històric de 40 anys que portem fent donacions allà. A més, és també la imatge que ens venen. Aquesta imatge també la tenim dels sense sostre (en aquest cas exemplifiquen un problema d'accés a l'habitatge). Hi ha molts estereotipis sobre la pobresa.

Campanyes com “Cap nen sense bigoti” o “el Gran Recapte” perpetuen aquesta imatge que els pobres no saben administrar-se i per això els hi donem aliments abans que diners. Som nosaltres els que decidim què necessiten. És la construcció social que ens hem fet del que és la pobresa, com una incapacitat per gestionar la nostra vida, les nostres necessitats... Hem creat una imatge de la pobresa que fa que ens hi apropem de manera culpabilitzadora.

Hi ha símptomes de pobresa:

- * No poder pagar la llum i/o l'aigua.
- * Destinar més d'un 30% a pagar el lloguer.
- * Gent gran amb pocs subsidis que no surt de casa.

ILP renda mínima garantida. Els partits s'oposen a garantir una renda de 600 euros, ja que consideraven que això treia incentius a treballar. Exemple de funcionalisme.

Pobresa i mercat laboral. La gent que s'apropa a rebre aliments de les campanyes comentades anteriorment, realment el que necessiten és una feina. Però la pobresa no està estrictament relacionada amb el mercat laboral.

Llindar de pobresa. Es mesura per unitat familiar (individualment equival a uns 18.000 ingressos anuals).

Connectivitat. Es planteja com una necessitat relacional. És a dir, en les societats actuals es considera necessitat perquè permet relacionar-se i estar en contacte amb la família.

A la nostra societat ser pobre es relaciona amb el nivell de consum que necessitem tenir d'acord amb les pautes de consum que es consideren normals. Pautes que ens permetin portar unes relacions normals i el màxim ajustades amb la societat en la que vivim.

Estudi alimentació / ingressos. En els barris de Barcelona amb més ingressos, la taxa d'obesitat infantil és menor. Es van dividir els barris en tres grups segons ingressos (baixos, mitjos i alts) i es va observar que, a més ingressos, menys obesitat. Això no és casualitat.

Però les desigualtats i en especial la pobresa no s'ha problematitzat igual en totes les societats. És quan plantejem la pobresa en les societats modernes que es planteja com a problema. Es veu com un paràsit social, un problema. Visió que qui està fora del treball ha de ser estigmatitzat.

Principi liberal de menor elegibilitat. Les primeres societats industrials busquen que qualsevol persona que no treballi ha d'estar pitjor que el pitjor dels treballadors. El que està millor dels que no treballen ha d'estar pitjor que el pitjor dels que treballen, a no ser que tingui algun impediment (discapacitat). Visió molt liberal. És la ètica del treball assalariat: no hi ha cap líder polític, ni d'esquerres, que tingui una visió contrària al treballador assalariat.

Cases de treball. En aquests llocs s'hi posaven els que no tenien ofici i no complien les normes. Havien de complir una temporalitat i se'ls hi donava llar i menjar. Idea que sorgeix de Foucault, *Vigilar y castigar*. Exemple del disciplinament de la pobresa urbana. Aquestes van acabar convertides en presó.

Les necessitats productives provoquen que vagi canviant la manera amb que es veu la pobresa. En un determinat moment arriba la problematització de la pobresa, en la mesura que hi ha qui pot sobreviure sense estar lligat a la producció industrial. Pobresa en el sentit d'estar fora del mercat de treball i no poder subsistir, estar criminalitzat.

Estats del benestar

Durant el segle XX es van institucionalitzar les societats del benestar, les societats de classes mitjanes, les societats on el consum converteix els individus en classe mitjana. En aquest segle moltes famílies canvien radicalment a una millor situació i la pobresa es redueix dràsticament.

A grans trets, els autors que han treballat el tema de l'estat del benestar consideren que hi ha tres pilars de serveis públics:

- * Educació
- * Sanitat
- * Protecció social (determinats drets).

Els estats europeus tenen diferents formes d'organitzar-se però la gran majoria es basen en una forta inversió en els pilars de l'estat del benestar. Interessa que la major part de la població treballi i que imperi el pensament que, si una persona treballa, no pot ser pobre. És a dir, que tenint un salari no es pot ser pobre. La idea de la pobresa dins el mercat laboral és concebuda com a molt estranya durant tot el segle XX, és quelcom atípic.

Per tant, qui és la gent que continua en situació de pobresa si l'estat és tan bondadós? Qui es queda fora? És a dir, de les columnes vistes aquí sota, els extrems en blanc són les persones que es queden fora d'aquesta protecció?

Educació	Sanitat	Protecció social

El que es plantegen els sociòlegs es posicionen en dues grans línies. Importància dels factors individuals. Visió de **Baumann**.

Les problemàtiques de les persones en estat de pobresa es deuen a factors individuals. Si l'estat desenvolupa aquestes mesures, qui es troba en situació de pobresa és degut a factors personals. "Algún defecte deuen tenir". En el moment que hi ha estat del benestar, qui es queda fora es per causes individuals.

Diferents causes per quedar-se fora del mercat labora, entre altres:

- ⇒ Dèficit de tecnificació (pocs coneixements, alfabetització...).
- ⇒ Mal estat de salut.
- ⇒ Addiccions.

LECTURA OBLIGATÒRIA.

Capítol 4 de Bauman, Z. (2000). *Trabajo, consumismo y Nuevos pobres*. Editorial gedisa.

En aquestes parts residuals situades per sota de l'estat del benestar es desenvolupen polítiques de serveis socials, amb la voluntat d'ajudar a incorporar-se al mercat laboral aquells que no poden. Garantir allò que les persones no poden aconseguir.

Educació	Sanitat	Protecció social
	-serveis socials-	

És una explicació molt funcional però aquesta càrrega individualista fa que s'estigmatitzi molt i es posin tòpics a la població marginal: argelins, afrodescendents, gitanos (a Espanya)... i no només aquests, sinó també sobre l'activitat que aquests duen a terme. "Són famílies desestructurades", "consumeixen drogues"... però certament per família desestructurada aleshores s'entenia "matrimonis separats", cosa que avui no es veu negativament perquè la classe mitja ha adoptat també aquest comportament. Igual passa amb el tabú de les drogues, ja que, per exemple, a Pedralbes també se'n consumeixen i no tan sols a barris marginals.

Documental 30 minuts. ["El Raval, l'últim esglaó"](#).

- ⇒ Estructura narrativa que culpabilitza totalment al problema.
- ⇒ La manera amb la que veiem els fenòmens socials sempre és la perspectiva de la classe mitja. Aquí és el que passa amb la pobresa.
- ⇒ És una visió molt restringida de la pobresa. "Visita a la pobresa".
- ⇒ La òptica de la classe mitja té problemes a l'hora d'acceptar determinats fenòmens.

De cómo la pobreza se convirtió en un problema social (text de l'Aula Global)

La pobreza no siempre ha sido un problema. Pocas sociedades humanas se han impuesto el reto de acabar con la pobreza de todos sus miembros. Las personas en situación de pobreza por su parte tampoco han constituido un problema digno de consideración. Cuando la escasez material es un fenómeno generalizado, la pobreza se convierte en un aspecto definitorio de la sociedad, un componente más del paisaje que se asimila como natural. Lo que Serge Paugam denomina "pobreza integrada" constituía la norma entre los estamentos más desfavorecidos de la sociedad feudal del mismo modo que constituye la norma entre las poblaciones de los países víctimas del expolio colonial. Grandes mayorías sociales para

las que los objetivos de las instituciones internacionales son pura palabrería desarrollista. Pero no es solo la gran prevalencia de la pobreza lo que normaliza su existencia. Para las sociedades pre-industriales europeas, “los pobres” cumplían una función social que se desprendía de la justificación teocrática de la estratificación social feudal. La caridad ofrecía a los ricos la oportunidad de mostrar su piedad y de purificar su alma para garantizarse una parcela en el Paraíso.

Es la modernidad la que convierte la pobreza en un fenómeno social al que hay que combatir. Y entre la lucha contra la pobreza y la lucha contra “los pobres” el capitalismo europeo configura una nueva construcción social de la marginalidad y de la pobreza. El pensamiento ilustrado y la descomposición del Antiguo Régimen rompen con los mecanismos de aceptación de las desigualdades sociales y de las situaciones de pobreza propios del sistema feudal. Si en la modernidad, la pobreza ya no se acepta como una decisión Divina, las razones para aceptarla con humildad y gratitud se desvanecen. Nace el riesgo a las revueltas de las multitudes marginadas de los beneficios del progreso. Si los pobres no aceptan su destino, pasan a ser un problema social pero, al mismo tiempo, si lo aceptan mansamente, como decisión de la Providencia suponen una amenaza para la construcción de la sociedad moderna capitalista. Si no ambicionan la abundancia de las clases más acomodadas, si no consideran denigrante vivir de la caridad y si no buscan una vida mejor antes de la muerte, son inmunes a las tentaciones del trabajo industrial y capaces de rehusar vender su mano de obra a un patrón para salir de la indigencia.

La ética del trabajo, predicada desde púlpitos y panfletos durante los siglos XVIII y XIX, fue una excelente herramienta para solucionar el problema de las multitudes en la miseria. Convirtiendo el trabajo en un acto de valor moral en sí mismo se pretendía acelerar el reclutamiento de una mano de obra imprescindible pero no tan abundante como a los industriales de la época hubiera gustado. Si bien es cierto que privando a los pobres de cualquier forma de sustento diferente al salario se formulaba una persuasiva invitación a aceptar el trabajo industrial, la ética del trabajo era indispensable para hacer más asumible el duro destino de obrero industrial. Convirtiendo el trabajo asalariado en norma, se relegaba a los también a los desempleados a una situación de anormalidad moral que los situaba en los márgenes de la sociedad.

La modernidad y la industrialización cambiaron radicalmente la función social de la pobreza y de la asistencia a sus víctimas. El reclutamiento de obreros requería que las condiciones de vida de los desempleados fueran suficientemente indeseables como para hacer atractivo el trabajo en las fábricas. La existencia de una masa cuantitativamente relevante de desocupados pobres destruía la capacidad de negociación del proletariado industrial y

situaba a las familias desposeídas en una fácil disyuntiva: un trabajo en condiciones de explotación o la más absoluta miseria. El “ejército de reserva del proletariado” permitía a los patrones amenazar con una fácil sustitución del obrero revoltoso o díscolo. La opinión ilustrada de la época coincidía en la necesidad de mantener unos salarios bajos y unas jornadas laborales extensas eran medidas indispensables para garantizar la paz social necesaria para el desarrollo industrial. Para ilustrados liberales, masas de obreros con las necesidades vitales satisfechas y tiempo libre podían ser fácilmente seducidos por el ocio y los disturbios.

Mantener los salarios bajos y a las familias obreras en una situación de permanente precariedad material, a la vez que se imponían duras jornadas y condiciones de trabajo, obligaba a que la alternativa al empleo industrial fuera tan desagradable que no pudiera ser contemplada por ningún “hombre de bien”. Convertir el desempleo en una alternativa despreciable requería un férreo control social y un sistema de incentivos materiales que impulsara a todo individuo en condiciones de trabajar a buscar activamente un empleo en la industria. El control social vino de la mano de la ética del trabajo y del inicio de la construcción de una sociedad articulada alrededor del trabajo asalariado. El empleo se convertía en fuente de identidad y de subjetividad social y las tareas vinculadas a los cuidados o al mantenimiento de los vínculos comunitarios eran radicalmente desvalorizadas. Al tiempo, los hombres con capacidad física para el trabajo industrial pero sin empleo pasaban a ser sospechosos permanentes de vagancia y parasitismo social. La reestructuración de los incentivos materiales se centró en una profunda reforma de la asistencia que caló también en las instituciones religiosas. La mejor de las situaciones de una persona asistida por la caridad no podía ser equiparable a la de la más empobrecida de las familias obreras. Teniendo en cuenta la pobreza material en la que vivían las familias obreras, cabe esperar que las condiciones que se ofrecían a las y los beneficiarios de la caridad eran paupérrimas.

La culminación de esta lógica fueron las casas de trabajo (*workhouses*) que proliferaron primero en la Inglaterra victoriana y, posteriormente, en Alemania, Holanda o Rusia. Se trataba de establecimientos de reclusión en los que se encerraba a los indigentes para que trabajaran a cambio de techo y comida. Las autoridades municipales de las grandes ciudades llevaban a cabo redadas periódicas tras las que se internaba a mendigos y prostitutas en las casas de trabajo subcontratadas por grandes industriales del textil o de la metalurgia.

POBRESA I EXCLUSIÓ SOCIAL

Confusions entre taxes de pobresa

Parlar de pobres ja és de per si criticable, doncs suposa etiquetar a una part rellevant de la població posant per davant la seva situació econòmica, ni desitjada ni desitjable, a altres característiques que, sense cap mena de dubte, són molt més importants des del punt de vista subjectiu.

La pobresa és una situació que viu un percentatge cada cop més important de la ciutadania en un moment o altre de la seva vida i no una característica intrínseca de la persona. Parlarem, doncs, de persones en situació de pobresa i no pas de pobres.

Taxa de risc a la pobresa

Percentatge de persones que tenen uns ingressos inferiors al llindar de risc d'exclusió social. Aquest llindar s'estableix en relació als ingressos del conjunt de la població i, per tant, a mesura que la ciutadania catalana s'ha empobrit econòmicament el llindar ha baixat.

Polítiques d'atenció a les persones en situació de pobresa

Les polítiques d'atenció a les persones en situació de pobresa no serveixen per lluitar contra la mateixa. Són totalment necessàries per pal·liar-ne els efectes, per no deixar a les persones i a les famílies a l'estacada, per evitar la reproducció intergeneracional de les desigualtats... però per acabar amb l'empobriment i la polarització de la societat calen polítiques de ruptura en àmbits clau: l'ocupació, l'habitatge, la sanitat i l'educació.

Treball, ocupació i polítiques socials

Un dels grans debats actuals al voltant de les desigualtats i de la pobresa és el paper del "treball" (l'ocupació en el mercat laboral) a l'hora d'articular la vida social. La pregunta que plana damunt les polítiques clàssiques de lluita contra la pobresa és "la millor política social és la creació d'ocupació?".

Conceptes importants relacionats amb les desigualtats de classe

- * Parlem de desigualtats socials i d'estratificació en la modernitat. Per tant, és una estructura de relacions socioeconòmiques que es donen exclusivament en una societat moderna.
- * Desigualtats socioeconòmiques: n'hi ha hagut sempre. Les desigualtats socials comencen quan l'ésser humà deixa de ser nòmada i comença a tenir propietats.
- * El primer cop que es plantegen les desigualtats en termes de classe és Marx. És un sistema ideològic liberal que sosté que hi hagi proletaris. Les desigualtats socials són vistes com un conflicte. També s'ubica aquí Webber. Visió del conflicte.
- * Paral·lelament a això hi ha els funcionalistes: Durkheim i Parsons. Les desigualtats socials serveixen perquè les societats es mantinguin. Considera que rebem una remuneració i uns beneficis econòmics en funció de com contribuïm a la societat. Visió funcional estructuralista.
- * Per tant, dues maneres de veure la desigualtat de classe: visió del conflicte vs. visió funcional estructuralista.
- * Amb la industrialització: grans bosses de pobresa. És una pobresa que no és problematitzada, però hi ha un canvi substancial: els camperols passen a viure d'un salari (ja no tenen autoabastiment). Això canvia radicalment la manera amb la que els humans ens relacionem, ja que hi ha un grup de persones que ja no poden accedir als mitjans de producció. Pobresa vinculada al mercat laboral.
- * Segle XIX. Creació de la societat de consum. Pobresa urbana. En un principi no era problematitzada, ja que la seva funció era demostrar que, per Déu, alguns tenien bona fortuna i d'altres no.
- * Estar fora del mercat laboral: es crea un conflicte social. El treball dignifica. Concepte "underclass", gent que està molt per sota de la resta de classes.
- * Pobresa i exclusió social. Augment de les condicions de vida de la classe treballadora + 2GM + estats del benestar. La capacitat de protecció cap a la classe treballadora és molt gran. Visió que "si ets un bon ciutadà res et pot anar malament". Es considera que la pobresa té causes individuals. Text de Baumann. Considera que la marginalitat la concebem de certa manera perquè hi ha l'estat del benestar.
- * Els pobres passen a ser objecte d'intervenció social. Entramat de l'estat del benestar, on hi ha una part que en queda despenjada. Text de Foucault. Es donen lliçons de com

s'ha de sortir de la pobresa, ens veiem amb legitimitat de dir als pobres com poden sortir d'aquesta situació. A més, quan ens aproximem a la pobresa sempre ho fem des d'un punt de vista de les necessitats fisiològiques (donar menjar, diners...) quan realment el problema no està aquí.

- * Aproximació a la pobresa. Estat del benestar i ONGs. Concretament a Catalunya les ONGs estan en part externalitzades. Reben diners de l'estat.

“TRABAJO, CONSUMISMO Y NUEVOS POBRES”. Bauman, Z.

Capítol 4: “La ética del trabajo y los nuevos pobres”.

Principis del segle XIX. Es comença a predicar la ètica del treball. El treball era l'única font de riquesa: produir més i augmentar la mà d'obra en el procés de producció. El treball era el camí que, al mateix temps, podia crear la riquesa de les nacions i acabar amb la pobresa dels individus.

Finals del segle XX. La ètica del treball torna a ocupar el primer pla en el debat públic. No treballar és vist com un mal social i, al mateix temps, treballar és la cura als problemes.

WIN. Sigles dels programes de reinserció laboral d'EUA. Al mateix temps, significa “triumfar”. Però el cert és que el programa va tenir escassos resultats. Les polítiques d'assistència laboral no van reduir en xifres significatives la quantitat de persones depenents dels programes socials i tampoc van proporcionar autosuficiència als pobres. Per tant, les causes del seu manteniment no eren els seus efectes beneficiosos pels pobres, sinó la seva evident utilitat pels que no ho eren.

Estats industrials. És l'apologia al treball com el més elevat dels deures, treball com a condició ineludible per una vida honesta, garantia de llei i d'ordre i solució a la pobresa. Coincidia amb les necessitats de la indústria, que buscava l'augment de la mà d'obra per incrementar la seva producció. La indústria d'avui és més racionalitzada i reduïda (important factor de la tecnologia, es busca més el màxim de productivitat que no pas el màxim de mà d'obra).

Però l'ètica del treball ha ressorgit en el discurs polític. Segons Ferge y Miller, la moderna propaganda a favor de l'ètica del treball serveix “per separar als pobres que mereixen atenció dels que no la mereixen, culpant a aquests últims i, d'aquesta manera, justificant la indiferència de la societat cap a ells”. Per tant, la pobresa es vista com “un flagel inevitable originat en defectes personals”. Ferge i Miller també apunten a una “insensibilitat cap als pobres i necessitats”. És a dir, encara que l'ètica del treball no redueixi la pobresa, el que fa es contribuir a la reconciliació de la societat, que accepta l'eterna presència dels pobres.

El descobriment de la “classe marginada”

Terme “classe obrera”. Societat en la que les feines i funcions dels rics i els pobres es troben repartides: són diferents però complementàries. La classe obrera evoca la imatge d’una classe de persones que duen a terme una contribució útil al conjunt de la societat i, per tant, que esperen una retribució.

Terme “classe baixa”. Societat on la gent està en continu moviment, on cada posició és momentània i, en principi, s’està subjecte a canvis. La classe baixa es refereix a persones que es troben al nivell més baix d’una escala, però que poden pujar i, d’aquesta manera, abandonar la seva situació d’inferioritat.

Però la “classe marginada” o la “subclasse” correspon a una societat ha renunciat a incloure tots els seus integrants, una societat que és més petita que la suma de les seves parts. La classe marginada, per tant, és una categoria de persones que està per sota les classes, fora de la jerarquia, i que no té oportunitats de ser readmesa. No hi ha possibilitat de reubicar-se al mercat de treball. Gent sense funció, que no fa res útil per la vida dels demés i que tampoc té esperança en que això canviï. És un grup molt heterogeni, i posar-los a tots dins el mateix sac no obeeix a res més que una decisió classificatòria. Tots, però, comparteixen el fet que els demés no troben en ells raons perquè existeixin. Es té una percepció que són inútils, violents, assassins, lladres... al mateix temps que són una “càrrega pels recursos comuns”. Cas dels alcohòlics o els immigrants il·legals.

La classe marginada va sorgir a finals de la Guerra Freda.

La marginació de l’ètica del treball

El fet que hi hagi “classe marginada” no és per deficiències o defectes morals d’aquests sectors, sinó per la falta d’oportunitats de treball per qui els necessiten i el busquen. Derrota de la societat en general. Els integrants de la “classe marginada” són les víctimes de l’exclusió. No és una automarginació voluntària, sinó que l’exclusió és producte de la lògica econòmica sobre la qual els condemnats no poden exercir cap mena de control. Vistos com “els intocables”. Intocables implicava estar fora de l’ètica del treball.

Però la marginalitat no és tan sols una qüestió de pobresa, almenys no és aquest l’únic factor que ho explica. Posa l’exemple que dels 25 a 29 milions d’estatunidencs que, oficialment, es troben per sota de la línia de pobresa, es calcula que tan sols uns 9 milions són els qui viuen fora dels límits comuns acceptats per la societat, són persones apartades pel seu comportament descarrilat.

Per tant, l'eliminació de la pobresa (si fos possible) no acabaria amb la marginalitat. Si és possible ser pobre i, tot i això, viure dins dels límits acceptats, aleshores és evident que els factors pels quals una persona acaba a la classe marginada són uns altres.

Es culpabilitza a aquestes persones i s'enfoca el problema de culpabilitzant als individus. I la solució que hi posa és més policia, més presons i càstigs severos per reparar l'error.

A la classe marginada se la situa fora de les fronteres acceptades de la societat però aquesta classe, realment, és tan sols una part dels "oficialment pobres". La classe marginada representa un problema gran i urgent. I als "simplement pobres" se'ls veu com gent decent que passa per un període de mala sort i que, a diferència dels marginats, escollirà el camí correcte per tornar dins dels límits acceptats per la societat. Així, es considera que de la mateixa manera que caure en la marginalitat i mantenir-s'hi és una elecció, també ho és sortir de la pobresa.

La classe marginada "és la suma de molts eleccions individuals errònies: la seva existència demostra la falta de capacitat d'elecció de les persones que la integren.

Es vol treure la classe marginada amb oportunitats, que aquesta classe refusa. Això demostra que la ètica del treball és ineficaç.

Ser pobre és un delictes

"La classe marginada es l'enemic a casa".

Els marginats ofenen els valors de la majoria, al mateix temps que s'aferren a ells i pretenen gaudir dels mateixos plaers que tenen els qui s'ho han guanyat treballant. La lectura en concret parla del cas dels Estats Units, on explica que els "ciutadans normals" guarden rencor als marginats perquè els somnis i el model de vida d'aquests darrers és semblant al seu. La lògica de la societat de consum és formar als pobres com a consumidors frustrats.

L'augment de la criminalitat registrat en els darrers anys no és el resultat d'un mal funcionament de la societat, sinó un producte propi de la societat de consum. És un resultat lògic i legítim, és el seu producte. Perquè quan més alta sigui la demanda de consum, més segura i prospera serà la societat de consum. Però, al mateix temps, creixerà la bretxa entre els qui desitgen i poden satisfer els seus desitjos i els qui no. La seducció del mercat és, per tant, el gran separador de la societat. S'estableix que tenir i consumir determinats objectes i portar un estil de vida concret és condició necessària per la felicitat i, fins i tot, per la dignitat humana.

Els sentiments que les classes més afortunades tenen envers els pobres són una barreja de por, enuig i condemna. I la resistència dels pobres a l'ètica del treball, així com el seu rebuig a participar del treball, encara ho accentuen. I més si s'hi afegeixen alarmants notícies sobre criminalitat i violència. Aleshores la pobresa passa de ser un tema de política social a ser un tema de justícia penal i criminal.

Expulsió de l'univers de les obligacions morals

Vincular la pobresa amb la criminalitat té altres efectes: ajuda a desterrar als pobres del món de les obligacions morals. Quan passem a veure els pobres com a criminals (reals o possibles), per nosaltres deixen de ser un problema ètic i ens alliberen d'aquella responsabilitat. Aleshores ens trobem amb l'imperatiu de defensar el dret i la vida de les persones "decents" contra els atacs que fan els pobres.

En la societat actual els pobres sense feina no són l' "exèrcit de reserva de la ma d'obra".

A més, es culpabilitza als pobres. Es veuen com a producte de la seva pròpia elecció. I els mitjans, per exemple, hi contribueixen organitzant "festes de la caritat". El problema està en que la narrativa que s'imposa és que els pobres estan reduïts a persones que tenen falta d'aliments. I això minimitza l'escala real de la pobresa, ja que hi ha moltes persones que tenen desnutrició crònica, però molta més població que viu en condicions de pobresa.

Aleshores, la tasca d'ajudar es limita a trobar aliments pels qui passen gana. L'equació "pobresa = gana" oculta nombrosos i complexos aspectes de la pobresa: horribles condicions de vida i d'habitatge, malalties, analfabetisme, violències, famílies desestructurades, debilitament dels vincles socials, absència de futur.... I això són problemes que no se solucionaran donant aliment als pobres.

DESIGUALTATS DE CLASSE	
Desigualtats socials Estratificació social	<ul style="list-style-type: none"> -Conceptes vinculats a la <u>modernitat</u>. -Comencen quan l'ésser humà deixa de ser nòmada i comença a tenir propietats.
Kerbo	<ul style="list-style-type: none"> -Recull com han evolucionat les desigualtats en les diferents societats humanes. -Quan s'afegeix complexitat a les societats, augmenta la desigualtat. -Societats agràries avançades. Moment en que hi ha més desigualtats de la història (època Lluís XIV) -La industrialització redueix les desigualtats. -Nombroses <u>crítiques</u>. Industrialització = menys desigualtat? Molt matisable.
Pikety	<ul style="list-style-type: none"> -El capitalisme augmenta les desigualtats. -Hi ha polítiques que ajuden a mitigar-ho: keynesianisme. -Amb les reformes neo-liberals (Thatcher i Reagan) les desigualtats remunten.
Classe social Classe mitja	<ul style="list-style-type: none"> -Tothom es considera classe mitja. -Categorització poc útil des del punt de vista de les ciències socials. -Concepte de referència sobre el qual es construeix una identitat. <u>Identitat de classe mitja</u>. -Marca els límits de la normalitat. Caure fora situa en grups socials estigmatitzats.
Owen Jones	<p><i>Chavs. La demonització de la classe obrera</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Crítica als mitjans de comunicació i la classe dirigent. -Retrat de la desigualtat.
Pierre Bourdieu	<p><i>La distinción</i> (vídeo chonis i canis).</p> <ul style="list-style-type: none"> -El que busquem és la distinció i generar una identitat.

<p align="center">PER QUÈ ASSUMIM QUE HI HA DESIGUALTATS? QUINA FUNCIO SOCIAL TENEN?</p>	
<p align="center"><u>CONFLICTE</u> permet entendre el canvi i la transformació en la societat</p>	
<p>Marx</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Conceptes de <u>superestructura</u> i <u>teleològic</u>. -Conflicte com a motor de transformació de les societats. -Final sense classes socials (o almenys sense conflicte).
<p>Webber</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Hi ha conflicte de classes + desigualtats en referència a la <u>propietat</u>. -Importància de la <u>consciència política</u>. -Concepte d'estatus i accés a les estructures de poder. -Exemple del metge.
<p align="center"><u>NO CONFLICTE</u> permet entendre l'estabilitat de la societat</p>	
<p>Durkheim</p>	<p><i>El suïcidi</i> (concepte anòmia)</p> <ul style="list-style-type: none"> -La societat és un organisme viu. -L'ordre social s'explica per la funció que desenvolupa cada grup social. -Tothom compleix alguna funció i les desigualtats també.
<p>Davis i Moore</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Les persones tenen una posició en el sistema en funció d'allò que reporten. -Les posicions més ben remunerades són les que més aporten.

POBRESA, MARGINALITAT I EXCLUSIÓ SOCIAL	
Industrialització	<ul style="list-style-type: none"> -Grans bosses de pobresa. -Pobresa vinculada al món de treball.
<u>Principi liberal de menor elegibilitat</u>	<ul style="list-style-type: none"> -El que està millor dels que no treballen ha d'estar pitjor que el pitjor dels que treballen, a no ser que tingui algun impediment (discapacitat). -És l'<u>ètica del treball assalariat</u>, encara vigent.
Societat de consum segle XIX	<ul style="list-style-type: none"> -Pobresa urbana. -No problematitzada en un principi.
Societats modernes mercat laboral	<ul style="list-style-type: none"> -Pobresa com a problema a combatre: paràsit social i estigmatització. -Pobresa en el sentit d'estar fora del mercat de treball i no poder subsistir, estar criminalitzat.
Estats del benestar	<ul style="list-style-type: none"> -El consum converteix els individus en classe mitjana. -Tres pilars de serveis públics: <u>educació, sanitat i protecció social</u>. Els estats europeus es basen en una forta inversió en aquests pilars. -Impera la visió que, si una persona treballa, no pot ser pobre.
Baumann	<ul style="list-style-type: none"> -Importància dels <u>factors individuals</u>. -Si l'estat desenvolupa aquestes mesures, qui es troba en situació de pobresa és degut a factors personals. -Aquesta càrrega individualista fa que s'estigmatitzi i es posin tòpics a la població marginal.
Actualitat	<ul style="list-style-type: none"> -Ser pobre es relaciona amb un nivell de consum que necessitem tenir d'acord amb les pautes de consum que considerem normals. -Relació alimentació / ingressos. -Polítiques d'atenció a les persones en situació de pobresa: no serveixen per lluitar contra la mateixa.
Focault	<ul style="list-style-type: none"> -Els pobres passen a ser objecte d'intervenció social. -Es donen lliçons de com sortir de la pobresa. -Quan ens aproximem a la pobresa sempre ho fem des d'un punt de vista de les necessitats fisiològiques (donar menjar, diners...) quan realment el problema no està en aquest punt.

BLOC 2

DESIGUALTATS DE GÈNERE

Vídeo Cristina Carrasco. *L'economia feminista*

Entrevista a Pierre Bourdieu sobre el llibre *La dominación masculina* (1998)

Quines són les conseqüències d'una organització patriarcal de la societat en les relacions interpersonals? I en la vida afectiva? I en les relacions de parella?

Vídeo *Always #LikeAGirl*

DESIGUALTATS DE GÈNERE

Les desigualtats econòmiques afecten diferent a homes i dones.

Hi ha desigualtats de gènere en:

- * Sostre de vidre.
- * Bretxa salarial.
- * Divisió sexual del treball.
- * Violència sexual.
- * Conciliació familiar i laboral.
- * Estereotips.
- * Mercantilització dels cossos.

Totes les problemàtiques estan entorn el mercat laboral. Això no és casualitat, perquè el mercat laboral és molt masculí i, a més, està al centre de les nostres vides. Tot es media a través del mercat laboral.

Economia feminista

Vídeo *La economia feminista*. Cristina Carrasco, professora del Departament de Teoria Econòmica de la Universitat de Barcelona.

L'economia feminista és una altra visió de l'economia. L'economia en sentit estricte tan sols té en compte el mercat, la producció, els serveis públics i el sistema financer. Però no té en compte tot el que hi ha per sota: l'economia de les cures, el treball que es fa de les cases i que no està remunerat, el treball que està reproduint la vida.

L'economia oficial i el sistema que tenim tan sols estan interessats per perpetuar el benefici capitalista. Des de l'economia feminista es planteja anar cap a una altra economia que tingui com a eix central la vida de les persones.

El sistema actual és capitalista i patriarcal, segons Carrasco. Sobre aquests dos eixos es mou la societat. El capitalisme ha sabut aprofitar-se del patriarcat i és per això que les dones entreguen una part de la seva capacitat de treball al sistema (treball reproductiu). Part del sistema ve de la feina que es fa a les cases. I això s'ha d'entendre per a fer una transformació.

Per anar cap a un altre model, la transició és molt difícil i complexa. Una part important és com es reorganitza tot el temps i el treball de manera més equitativa. Com es reorganitza consum i producció? Això implica posar en qüestió tot el sistema capitalista i un empoderament de la dona.

Des del feminisme en cap cas es planteja una guerra de sexes, sinó una construcció d'un molt millor en molta més igualtat.

La dominació masculina

Vídeo entrevista a Pierre Bourdieu sobre el llibre *La dominación masculina* (1998).

Explica que les dones no tenim consciència de ser dominades pels homes i això ho explica com una "dominació simbòlica", en el sentit que són còmplices de la dominació a la que estan sotmeses.

Divisió sexual del treball

La divisió sexual del treball NO comença amb la modernitat. La divisió sexual del treball ha existit sempre a moltes societats, el que es tractarà són les divisions del treball en la modernitat.

Idea de feines per homes i feines per dones.

Treball productiu i treball reproductiu. Es diferencien amb la modernitat i la industrialització. Hi ha moltes definicions en funció de la perspectiva que s'adopti.

- * Tasques productives: relacionades amb el capital. Vendre la força de treball a un inversor.
- * Tasques reproductives: tasques que fan que una família es mantingui.

El capitalisme ajuda a aquesta diferenciació entre tasques productives i reproductives. En aquesta mateixa línia el liberalisme diferencia entre esfera privada i esfera pública. És, per tant, l'inici de la industrialització el canvia i associa el treball reproductiu a l'esfera privada i el treball productiu a l'esfera pública. L'esfera pública s'associa als homes i és on l'estat hi pot intervenir.

Lectura Federici. *Calibán y la bruja. Mujeres, cuerpo y acumulación originaria*.

Actualment, però, aquesta frontera entre els dos tipus de treball s'ha desdibuixat. Ho provoca el fet que una persona cobri per fer una tasca considerada reproductiva. Hi ha, per tant, debat.

Justificació de la divisió sexual del treball

Com es justifica aquesta divisió sexual del treball? Per unes característiques naturals i biològiques. Rols de gènere.

En matèria de desigualtats socials, el mite fundacional és el d'Adam i Eva. Dones com un "tros", dones com qui comenten l'error... Però no tan sols és en la religió. Com a mite de creació dels laics, mite dels caçadors de mamuts: els homes són els qui surten a caçar i agafen aliment per tota la comunitat, mentre que les dones són qui es queden al terreny cuidant les criatures. Això és, òbviament un mite, perquè en aquestes societats no es basaven en aquest tipus de caça, al mateix temps que esta molt ben contrastat i analitzat que s'han trobat dones que també ajudaven a caçar i les criatures es quedaven amb els més grans de la comunitat. Això demostra una construcció social a l'hora d'explicar què és un home i què és una dona.

Angela Davis. Mujeres, raza y clase. Explica un període històric de les primeres lluites feministes, on convergeixen diverses desigualtats. Important:

- * Documenta que les esclaves eren més cares que els esclaus. Entre altres motius, pel seu poder reproductiu. Treballaven igual i menjaven menys, de manera que eren una màquina més eficient.
- * Solidaritat entre el moviment sufragista i el moviment anti-esclavista. Les dones negres estan obligades a treballar igual que els homes, de manera que les dones blanques se solidaritzen reclamant que en certs ambients hi ha desigualtats i d'altres no.
- * És cert que també hi ha una part del moviment sufragista que és racista. Resposta dels blancs: raça negra i raça blanca no és el mateix.

Segle XX. Les dones que tenien capacitat econòmica per sustentar-se per si mateixes eren altament estigmatitzades. Visió molt negativa d'elles.

Característiques bàsiques de la feminitat

Dones	Homes
component emocional	racional
fràgil	fort
passives	líders
dependents	autònoms
superficials	intel·lectuals

Amb això s'evidencia que hi ha una construcció social del que és masculí i el que és femení.

D'aquí es dedueix que a determinades feines i determinats càrrecs se'ls requereix una actitud masculina. Per **exemple**, una dona cap d'estat, a qui se li exigeix una actitud masculina a l'hora de liderar.

Construcció social binària

Sexe i gènere són construccions binàries.

Amb la nostra idea de què és la masculinitat i què és la feminitat es justifica molt bé la divisió sexual del treball, així com la manera que tenim de relacionar-nos. Les dones, per tant, es dedicaran a feines de cura; mentre que els homes es dedicaran a la producció purament. És una construcció social binària.

Hi ha diversos autors que s'han qüestionat això. Entre ells, Judith Butler.

Estem en una societat que infravalora tot allò que és femení. Infravalorat tant per homes com per dones. Per **exemple**, la conquesta d'allò masculí per part de les dones s'ha vist sempre com un èxit. Cas de les nenes que juguen molt bé a futbol. En canvi, que un home adopti actituds masculines està estigmatitzat. És a dir, no es dirà "el meu fill balla molt bé, com una nena". Això denota inferioritat.

Vídeo Always #LikeAGirl

Plantejar en determinades situacions "fer alguna cosa com una nena" resulta un insult. És la construcció d'una imatge de la qüestió femenina subordinada a la masculinitat.

Vídeo cas del cinema. Test de Bechdel.

El mercat, a més, amplifica les desigualtats socials perquè generen benefici econòmic. Cas de les joguines per a nens i les joguines per a nenes.

També és un exemple l'estètica i la vestimenta.

Els mites de l'amor romàntic ens defineixen com han d'actuar els homes i les dones. Estereotip de la dona: passiva, necessita protecció... En canvi, estereotip de l'home fort. Dona com a terreny de conquesta. Aquí està l'origen de la família nuclear moderna. Família com allò compost per un home, una dona i uns fills. I, a més, que no conviuen amb cap altra família: una família, un habitatge. El pla cultural, per tant, ens diu fins i tot com hem d'actuar en les relacions entre nosaltres.

Arran d'aquí, es defineixen tres plans on hi ha una diferenciació entre masculí i femení:

- * Pla material. Divisió sexual del treball..
- * Pla polític. Divisió entre àmbit públic i àmbit privat.
- * Pla cultural. Amor romàntic.

La divisió sexual del treball actual no és més o menys patriarcal que les d'abans, sinó que senzillament té unes característiques pròpies.

BLOC 3

DESIGUALTATS PER ORÍGEN MIGRATORI

La fi de la modernitat? Globalització, societats postindustrials i crisi

La Doctrina del Shock, documental basat en el llibre de Naomi Klein

Conferència del sociòleg i filòsof Zygmunt Bauman sobre la modernitat líquida

La construcció de les persones migrants com a risc social

DESIGUALTATS PER ORÍGEN MIGRATORI

La fi de la modernitat? Globalització, societats post-industrial i crisi

Als anys 70 les societats modernes canvien. Avui no estem a la modernitat industrial i, en qualsevol cas, parlem de modernitat post-industrial. Què és el que canvia des del primer terç amb l'últim del segle XX?

En primer lloc hi ha un canvi ideològic. Als setanta hi ha un pensament neoliberal, mentre que a principis de segle hi havia polítiques keynesianes. Aquestes, especialment després de la 2Gm, es caracteritzen per una important influència del sector públic. Un sector públic fort que intervé en l'economia. Per tant, l'Estat intervé i la seva funció és regular i actuar en l'economia. Actua per incentivar l'economia, té mecanismes de redistribució (grava amb impostos)... La lògica final d'això és que un determinat sector de la població consumeixi, cosa que abans no faria. I a més, si hi ha crisi i la gent no consumeix, la crisi encara s'accentua. La idea keynesiana és totalment oposada al pensament neoliberal. En certa mesura les polítiques keynesianes van servir per sortir de la Gran Depressió. Un exemple és el Pla Marshall. És una injecció de diner públic a través d'eines del sector públic. En aquest punt es creen diverses institucions importants, creades per estabilitzar el sistema.

- ⇒ Fons Monetari Internacional, on Estats Units té dret a vet per les seves elevades aportacions econòmiques.
- ⇒ Banc Mundial
- ⇒ GATT (acords d'impostos)

Això fa un model pro-desenvolupament. Què passa aleshores? Els estats desenvolupats creen un projecte comú d'estat del benestar. Europa com a paradigma del benestar. Espanya és un cas una mica diferent perquè hi ha la dictadura franquista.

Durant bona part del segle XX es considera que per desenvolupar la indústria es necessari un cert grau de proteccionisme. Hi ha un paradigma ideològic que fa que molts estats adoptin aquest model.

Tractat de Breton Woods. Es fixa l'intercanvi monetari amb el dòlar. Això dóna estabilitat al sistema i lliga totes les monedes al dòlar. Serà un esdeveniment clau.

Mesures per equilibrar la balança comercial: devaluar la moneda. Què passa quan això no es pot fer? Es devaluen els sous.

Es generen les condicions perquè hi hagi persones que s'avenen a noves maneres de desenvolupar polítiques públiques.

- ⇒ Deute
- ⇒ Polítiques financeres
- ⇒ Necessitats de producció.

Es volen aplicar altres polítiques econòmiques.

Deslocalització

L'element que ho canvia tot és la deslocalització de la producció industrial. Comencen als 70 i als 80. Les grans empreses comencen a traslladar les seves fàbriques a altres països. El paradigma són les empreses de confecció. Aquesta deslocalització no es produeix abans perquè tampoc hi havia necessitat. Es dona, per tant, per una necessitat de decisions polítiques. La part tecnològica d'aquests canvis és residual. Les deslocalitzacions es donen i s'acceleren per les necessitats d'alguns.

Factors clau en la deslocalització:

- Estats Units
- Neoliberalisme
- Voluntat d'obrir mercats
- Hi ha un gir també amb la crisi del petroli del 1973.

Neoliberalisme

Els estats del benestar entren en crisi en bona part amb mesures que després s'anomenaran "neoliberals".

- Retallar despesa
- Minimitzar el sector públic
- Privatització de la sanitat, l'educació...

Per tant, en el neoliberalisme aquests pilars dels estats no existirien (estarien privatitzats):

Sanitat pública	Educació	Protecció social	Serveis socials
-----------------	----------	------------------	-----------------

*Serveis socials és discutible, ja que és un percentatge molt baix. Per exemple, a Barcelona tan sols un 1'8% de l'habitatge és públic.

El desenvolupament d'aquests quatre blocs és una manera d'obrir mercats.

Individualització i mercantilització progressiva de tot:

- ⇒ Relacions socials (a través de les xarxes socials)
- ⇒ Transport (patinets, per exemple, en detriment del transport públic).

Capitalisme

Progressivament es va canviant de:

- Capitalisme mercantil
- Capitalisme industrial
- Capitalisme financer.

Actualment estem en el capitalisme financer.

Conclusió

Hi ha tres elements de canvi al que ens porten les modificacions polítiques:

1. Llibertat de circulació de capitals i la financiació.
En el moment en que podem fer circular els capitals, facilitar que es facin inversions en un país i recuperar els diners, paradisos fiscals... Tot això va fer canviar la lògica de les relacions econòmiques.
2. Llibertat de circulació de les mercaderies.
Impulsat primer pel GATT i després per la Organització Mundial del Comerç. No pagar aranzels, al mateix temps, afavoreix la deslocalització industrial. Mercat laboral global on hi ha competitivitat entre tots els actors. Un treballador d'aquí és necessari que cobri el salari mínim, mentre que amb la deslocalització es permet que un treballador cobri molt poc.
3. Llibertat de circulació de persones
Tot i que cada vegada és més difícil i està vinculada als diners que es tinguin. Cada cop hi ha més restriccions.

Mirar esquema evolució

Importacions

Cas de Nicaragua. La intenció de l'economia cap a l'exportació és una constant. És el país productor de fruita i cafè cap als EUA i la part de consum local no arriba ni al 10%.

Neoliberalisme

Els estats del benestar entren en crisi per mesures que es consideren neoliberals. Però, què entenem per "neoliberalisme"?

- * Estat petit. Reducció del paper de l'estat com a idea genèrica.
- * Gestió amb lògica empresarial.
- * Lliure comerç.
- * Retallada de despesa pública (amb la voluntat que no hi hagi deute públic. Ni dèficit ni deute públic).
- * Quan hi ha crisis, el que ha de fet l'estat és reduir la despesa i estalviar (contrari total a les polítiques keynesianes).
- * Privatització.
- * Si l'estat és més petit, es poden reduir costos i, en conseqüència, impostos.
- * Per tant, reduir l'estat de benestar i col·locar-ho tot en l'àmbit privat.

Amb tot, el panorama que queda l'anomenem globalització i en aquest sac hi posem tot. La globalització ve a ser la modernitat a tot el globus. I això genera i reproduïx les mateixes situacions de dependència que ha passat sempre però, de manera més intensa.

Conseqüències

En tot aquest panorama, hi ha tres conseqüències a discutir:

- * Societat post-industrial.
- * Sud global.
- * Governabilitat global.

Societats post-industrials

Com es tradueix això a la nostra vida quotidiana? Les institucions pròpies de la modernitat, funcionen?

Aquests canvis han portat a que es parli de modernitat, mentre que d'altres de post-modernitat. Segons Bauman, es una modernitat líquida (líquid en el sentit que canvia constantment). Quan parla de "líquid" es refereix a canvi i velocitat. Això significa que les necessitats són molt canviants. És un procés de liquiditat. Segons Baumann, la modernitat líquida defineix el moment actual de la història, en el que les realitats que tenien, per exemple, els nostres avis, ja no hi són. I el món actual és molt més precari i ansiós. La socialització dels nostres avis és molt diferent a la nostra.

Un **exemple** és la família nuclear moderna (pare, mare i fills). Abans tan sols es concebia d'una manera, actualment sota el mateix terme de "família" hi ha molts patrons diferents. La família és la base del capitalisme. Culturalment això es concep com la "família normal". Els individus ens veiem obligats a encaixar dins d'aquests conceptes. Però hi ha molts més casos: treball.

Això evidencia que les institucions canvien. Institucions que s'adapten a una nova realitat.

Sud global

Aquesta industrialització d'una part del planeta la podem equiparar al concepte "desenvolupament"? La industrialització no està significant viure millor. El que està provocant és un accés de més persones a la mercantilització del treball.

Sí que és cert que la pobresa extrema ha baixat, però, què és la taxa de pobresa extrema? Ingressar més de dos dòlars al dia és sortir de la pobresa extrema? En realitat és que deixa d'haver-hi pobresa rural per passar a ser pobresa urbana.

Governabilitat global

Què passa amb la mobilitat de persones? És molt més complicada que durant la major part del segle XX. Canviar de residència és cada cop més complicat.

Migracions

Migracions. Problema?

- * Gran migració europea. 1870 – 1930. 60 milions.
- * Efecte crida o expulsions? (Saskia Sassen).

És possible controlar la mobilitat? (Douglas Massey).

Migracions, irregularitat i delinqüència. (Wacquant).

La premsa posa com a problemes moltes qüestions relacionades amb les persones migrants. Problemes relacionats amb persones estrangeres:

- ⇒ Delinqüència vinculada a persones migrades.
- ⇒ Menes.
- ⇒ Manters com a problema pel comerç.

Els sense sostre també tenen relació amb les persones migrades. Majoritàriament són persones de l'Europa de l'Est.

La punta de l'iceberg de la marginalitat urbana està protagonitzada per persones migrades.

Actualment a Catalunya el percentatge de població estrangera és d'un 12 – 15%.

És la migració un problema?

La majoria de la població ho veu com un problema. Relacionen població migrant amb el crim, ja que són els autors d'alguns dels crims més visibles i comuns. És una percepció etnocèntrica ja que només és un problema quan és la nostra realitat la que pot canviar. I si som nosaltres els que marxem? Per **exemple**, en el cas de la gran migració europea.

La migració es problematitza en funció de la cabuda en el projecte nacional. Si sobressin els llocs de feina i la migració cobrés les necessitats del sistema productiu aleshores sí que tindria un lloc.

Saskia Sassen

La sociòloga estatunidenca Saskia Sassen diu que les poblacions emigren perquè no estan vivint bé. El fenomen migratori, per tant, és conseqüència de l'expulsió del seu propi país. Hi ha elements d'expulsió que fan que la gent hagi de marxar. La migració

és inevitable en tant que es perpetuïn els problemes a diferents regions. La gent es mourà independentment de la legislació.

Punt de vista de Sassen sobre les migracions actuals: la guerra destaca com el factor més visible que afavoreix les migracions, però n'hi ha d'altres com les apropiacions de terres, la desertificació... Això obliga a les persones a marxar i buscar no una vida millor, sinó la supervivència.

Perspectiva històrica

Era un problema la migració europea de finals del segle XVIII i principis del XIX. Per les societats d'acollida, una mica, però, a grans trets, no. No hi havia problematització d'aquests fluxos migratoris, al contrari, se celebrava que hi haguessin persones que anessin cap a un "nou món". Des de la sociologia això no es va problematitzar.

El fenomen migratori existeix des de sempre, els humans s'han relacionat sempre entre ells per esgotar els recursos i subsistir.

Les migracions es poden considerar un problema. Podem arribar a pensar que aturar fluxos migratoris es possible perquè la gent es trasllada per buscar un futur millor. Classifiquem entre moviments de primera i de segona, en funció de la procedència de les persones. Així, per **exemple**, distingim entre el migrant econòmic o el refugiat o l'asilat.

En el cas del Marroc, la dinàmica marroquí està expulsant els seus joves cap a Europa. Els joves no tenen cap probabilitat de vida digna dins el model que està desenvolupant aquell país. Hi ha un efecte expulsió que pot ser més o menys dur.

Hi ha altres problemàtiques que van creixent a mesura que avança el temps i això també empeny persones cap a les migracions: guerres. Situació de refugiats i persones en busca d'asil.

A l'Àfrica o Xina les migracions també estan afectades pel canvi climàtic.

Controlar fluxos migratoris (Massey)

Voler controlar els fluxos migratoris és una declaració d'intensions, una pretensió, no pas un fet que pugui produir-se. Així, per exemple, Trump no controlarà la migració controlant tan sols una tanca. La gent que arriba al país ho fa també d'altres maneres.

Fronteres més impermeables es tradueixen en més irregularitats. Això qui ho estudia és Douglas Massey. Les persones esdevenen irregulars a través de les polítiques

frontereres. Les fronteres quotidianes provoquen més situacions d'irregularitat. Massey ho analitza amb els mexicans als EUA, però hi ha molts exemples aplicats a Europa.

Avui dia el control dels fluxos migratoris es pot qüestionar per la governabilitat. Amb el nivell de control que tenim de les persones internes comencem a posar en dubte si és controlable tota la migració.

Les deportacions s'han incrementat en els darrers anys. Aquestes tenen l'objectiu que les persones d'irregularitat visquin amb por i exemplificar que és difícil viure en situacions d'irregularitat al país. N'hi ha fins al punt que es fleten avions de deportats. Els col·lectius més deportats són els senegalesos i els marroquins. Administrativament són les deportacions més barates i per això es fan amb aquest col·lectiu.

És possible controlar la mobilitat perquè hi ha projectes que ho permeten. A més, la tecnologia permet que s'estigui treballant en càmeres que per la ciutat puguin detectar facialment les persones i si aquestes es troben en situació de legalitat, o no.

Com a societat hem anat permetent la pèrdua d'intimitat. L'equilibri entre seguretat i intimitat s'ha perdut. Nosaltres, a més, cedim la nostra esfera privada.

La construcció de les persones migrants com a risc social

Al 2016, el 30'3% de la població penitenciària espanyola era de nacionalitat estrangera mentre que les persones estrangeres només són un 11% de la població total. Per què es produeix aquesta sobrerrepresentació?

Migracions i inseguretat

Hi ha una relació mediàtica entre migracions, inseguretat i delinqüència:

⇒ Associem que els pobres delinqueixen més que els rics.

⇒ Hi ha una sobrevigilància de persones racialitzades.

Sobre el concepte de "persones racialitzades", la raça es una construcció social i l'associem als individus en funció del seu aspecte físic.

Migrant / estranger

Migrant és qui ha canviat de residència de manera més o menys permanent. En el país on vas entres a viure-hi, no a fer de turista.

En canvi, concebem com a estrangers en funció de l'origen. Els estrangers són admirats, de cultures "superiors" (parlen anglès, per exemple, són vistos com a motor de desenvolupament...).

Població reclusa a Espanya i migracions

L'increment de l'activitat delictiva dels anys 80 fa augmentar el número de detinguts. L'origen d'aquest augment de l'activitat delictiva és l'entrada de l'heroïna. Poc a poc aquest augment s'atenua i s'estabilitza fins al 1995.

A partir de 1995 es dona una escalada de població penitenciària que NO es correspon a un augment de la delinqüència. Això és degut a que es reforma el codi penal i la presó es fa molt més freqüent. S'endureix el codi penal.

La població estrangera a la presó es quadruplica en el període 1996 – 2012. En canvi, la població espanyola no varia. La població estrangera està sobre-representada a les institucions penitenciàries. Per què? Entre altres motius:

- ⇒ Sobre-vigilància.
- ⇒ Desprotecció jurídica dels estrangers (biaix racista del sistema penal)
- ⇒ Petits delictes que permeten que els estrangers vagin a la presó.
- ⇒ Situacions d'irregularitat que provoquen la presó.
- ⇒ L'enduriment del codi penal castiga l'economia marginal.

El 2009 hi ha també un canvi en el codi penal i es redueixen les penes per drogues. Això també afecta als presos estrangers, ja que molts surten al carrer. Per tant, el descens en població reclosa és degut al canvi en les lleis.

El pensament reaccionari no és fruit de la incultura.

LA MODERNITAT LÍQUIDA. Zygmunt Bauman

Resum del vídeo https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=qegM79ApicU

Metàfora de la liquiditat.

Bauman considera que la modernitat líquida comença a partir del 2000. Això ho argumenta perquè ha estudiat el que hi havia anteriorment, el que ell considera “modernitat sòlida”.

Considera que estem vivint en un món que ell defineix entre ordres, entre dos marcs diferents. Es a dir, entremig de les coses, entremig del temps. El món actual està en contacte amb el passat i amb el futur, del qual desconeixem totalment com seran les coses. I en aquest pas, el present és líquid perquè està en constant canvi. Igual que els líquids, el present no pot mantenir la mateixa forma durant molt de temps.

Ròmul, el primer governant de Roma, va governar durant 37 anys i mig. Això era equivalent a l'esperança de vida. Així, quan Ròmul deixar de governar, la resta de ciutadans no coneixia ningú més que havia estat al poder, sempre havien viscut amb Ròmul com a governant. Això implicava que sempre havien tingut les mateixes normes. Tot era molt predictable. Avui dia això no és així.

Actualment “la incertesa és la única certesa que tenim”.

Durant molt de temps s'ha concebut que el poder i la política anaven de la mà, i aquests estaven dins l'estat-nació. Avui dia no és així, aquest poder s'ha evaporat i ha desaparegut. Finances, informacions, tràfic d'armes, màfies... Poden creuar totes les fronteres de manera oberta i clandestina i, al mateix temps, ningú pot negar la seva existència. On alguns hi veuen fronteres, d'altres hi veuen oportunitats. Això demostra que el poder i la política s'han evaporat de la concepció de l'estat. Perquè si un estat ho limita i vol controlar-ho, aquests actors marxen cap a un altre estat on sí que es permet. Per tant, els estats mai poden dur a terme una funció total del poder.

Abans, hi havia interdependència, per exemple, entre treballadors i caps. Cas de la Ford: els treballadors necessitaven que el propietari de la fàbrica els hi pagués i, a l'inrevés, el propietari necessitava els treballadors per tal de produir. Això ha canviat i actualment hi ha incertesa, en el sentit que sinó ho faran uns altres o en un altre país, on gent estarà disposada a treballar per menys diners. És una evidència la poca tendència a les vagues.

Bauman suggereix que per solucionar tot això necessitem una solució global, atès que el problema és global (no local). Migracions massives, contaminació...

Hem passat d'un món basat en els estats a un de molt més global. Hem de tornar a fer el que es va fer per reconstruir els estats-nació.

LA DOCTRINA DEL SHOCK. Naomi Klein

Resum del vídeo https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=H1YiG2Wj_8

Un estat de xoc és el que ens passa quan perdem la narrativa, la història, quan perdem el sentit de l'estat. En un moment de crisi és ideal per ressituar-ho tot.

Cameron. Feia experiments psiquiàtrics als seus clients de Montreal en connivència amb la CIA. Els hi pretenia "rentar la ment" i que comencessin de zero a aquelles persones que creien en una societat diferent. Van ser un èxit parcial en la distorsió de la personalitat dels pacients, però ineficax en el desenvolupament d'una personalitat millor. Amb això, es fa un paral·lelisme amb la teràpia de xoc econòmic

Milton Friedman (clara oposició al New Deal) i l'Escola d'Economia de Chicago. Klein ho descriu com a líder d'un moviment compromès amb el lliure mercat amb les mateixes regulacions que hi havia abans de la Gran Depressió. Klein veu a Milton com el culpable de la crisi del 2008.

Context 1929 EUA. Keynes va influenciar a Roosevelt per desenvolupar un sistema de treball públic i que la gent pugues tornar a treballar després de la crisi. Era un sistema per tapar la depressió, però no era tan fàcil. La depressió va allargar-se fins la 2GM i després de la guerra, el Pla Marshall va estendre la regulació i intervenció governamental de Keynes a Europa. Els seus principis van ser àmpliament acceptats, però no a la universitat de Chicago.

A la Universitat de Chicago, amb Friedman, hi havia la visió que si es deixava d'intervenir en l'economia, aquesta es corregiria sola. Aquesta ha estat la visió dominant en els darrers trenta anys.

La tesi de la doctrina del xoc es que ens van vendre un conte de fades, sobre com les polítiques radicals van arribar a controlar el planeta. Que no van dominar el planeta portant llibertat i democràcia, però van necessitar xocs, crisis, estats d'emergència.

Milton Friedman va entendre el sentit de les crisis argumentant que tan sols una crisi real o imaginària produeixen canvis reals.

Xile. La primera prova que posa el documental és Xile, on van posar en pràctica els principis de Friedman. Als 50 i 60 els estudiant de Xile anaven a la universitat de Chicago i quan tornaven posaven en pràctica les polítiques de Friedman. Pinochet ho va fer: eliminar el control dels preus, la venda d'empreses estatals, treure barreres en la importació i retallades en la despesa pública. Amb fons nord-americans es va intentar

desestabilitzar l'economia d'aquest regió. Klein estudia l'aparent necessitat de la tortura per aplicar les polítiques associades a la doctrina de xoc.

Friedman va reconèixer després la importància d'aquest experiment xilè: era un moviment de lliure mercat. No va funcionar perquè la inflació va pujar fins més d'un 300%. Va ajudar als rics en benefici dels pobres. Articles com el pa o la llet s'havien convertit en productes de luxe.

Klein pretén explicar com la corrent de la doctrina de xoc és un exemple de pur capitalisme, un capitalisme sense control, que ha arribat a dominar el món.

Nixon hi donava suport a l'hora d'aplicar-ho fora dels EUA, però no a nivell intern. El que va fer Nixon als EUA va ser impulsar una política de control de salaris i preus.

Thatcher i Reagan. Clarament fidels a Friedman. Thatcher, tenia com a pilars:

- Retallada de la despesa pública
- Retallada del tipus fiscal
- Reduir la propietat i operació de les indústries
- Tenir una política monetària estable per reduir la inflació.

En els seus primers anys, es va doblar la gent sense feina en diversos sectors de l'economia, cosa que va portar a una onada de vagues. La popularitat de Thatcher va baixar enormement.

El que va afavorir que Thatcher sortís d'aquesta situació va ser una crisi, la crisi suprema, una guerra: la guerra de les Malvines. Va afavorir que a GB es portessin moltes privatitzacions de coses que fins als moment havien estat públiques. És l'anomenat "Big Bang". Privatització de la metal·lúrgia, de l'aigua, electricitat, gas, empreses telefòniques, línies aèries, petroli, habitatges socials, els serveis socials van passar a concurs públic...

Amb tot això, els rics es van fer encara més rics. Abans de Thatcher, un directiu guanyava 10 vegades més que un treballador mig. Amb Thatcher guanyava fins a 100 vegades més. Amb Reagan va passar el mateix als Estats Units.

Friedman insistia en la importància de Thatcher i Reagan per difondre les polítiques de l'escola de Chicago arreu del món. El fet que estiguessin al poder durant el mateix període històric també ho va afavorir. Entre el capitalisme del lliure mercat i el comunisme hi havia una tercera via.

La teràpia de shock també es va fer a Rússia, després de la caiguda del mur de Berlín, amb Boris Ieltsin. Va convertir l'economia russa en una economia de lliure mercat. Es van liberalitzar els preus i els programes de privatització. Amb la privatització bona part de la riquesa nacional va caure en mans d'un petit grup d'oligarques. Al mateix temps, un terç dels russos van caure per sota el llindar de la pobresa. En vuit anys, el nombre de persones vivint en la pobresa es va incrementar en 72 milions, al mateix temps que el nombre de multimilionaris augmentava. La majoria dels russos s'oposaven a les mesures dels "Chicago boys" per aquest motiu.

El xoc de l'11-S. Va provocar que la seguretat també es convertís en una indústria. És una nova economia construïda sobre la por.

Tres tipus diferents de xoc que arriben de manera progressiva: xoc de la guerra, xoc econòmic i xoc de la imposició (tortura).

Doctrina de xoc. Fa referència a un atracament sistemàtic de l'esfera pública a darrere de les seqüeles del desastre. Quan la gent està tan centrada en l'emergència, en les seves preocupacions diàries, que en l'últim que pensa es en protegir els seus interessos. És una estratègia que utilitza els ciutadans per poder funcionar (encara que ens estem tornant resistents a aquest xoc).

Al final del documental fa referència a una nova transferència de riquesa: del govern (cobrat en forma d'impostos) cap a les corporacions més riques i els individus més rics del món. Els mateixos que van crear la crisi, sota l'opinió de Klein.

La doctrina del xoc, segons Klein, és la història no oficial del lliure mercat, el "capitalisme del desastre". Klein sosté que el capitalisme utilitza constantment la violència, el xoc i el terrorisme contra l'individu i la societat. El capitalisme s'aprofita de les crisis per introduir determinades mesures. "Les elits entenen que els moments de crisi són la seva oportunitat per impulsar la seva llista de desitjos".